

Datum van
inontvangstneming

:

20/01/2025

Zaak C-831/24 [Machski]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

5 december 2024

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy w Białymstoku (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 november 2024

Verzoekende partij:

K.J.

Verwerende partij:

P.

[OMISSIS]

BESLISSING

Datum: 19 november 2024

Sąd Rejonowy w Białymstoku, II Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg Białystok, tweede civiele kamer) [OMISSIS]

[OMISSIS]

na behandeling achter gesloten deuren op 19 november 2024 te Białystok

van de rechtsvordering van K.J.

tegen P. (...) spółka akcyjna, gevestigd te W.

tot betaling

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

beslist:

I. het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Moet artikel 23 van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [OMISSIS] aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter bij de behandeling van een zaak waarin de consument zich beroept op de verplichting van de kredietgever om het te veel ontvangen bedrag terug te betalen naar aanleiding van het feit dat de consument de in de nationale wetgeving neergelegde sanctie heeft ingeroepen – bestaande in het recht van de consument om bij de kredietgever een schriftelijke verklaring in te dienen op grond waarvan de verplichting van de kredietnemer om rente en andere kosten van het krediet terug te betalen, tenietgaat – ambtshalve dient te onderzoeken of de kredietgever ook andere bepalingen van nationaal recht heeft geschonden dan de bepalingen die de consument in de bij de kredietgever ingediende schriftelijke verklaring aan de orde heeft gesteld, en de schending van deze andere bepalingen de consument eveneens het recht geeft om de bovengenoemde sanctie toe te passen?

2. Moet artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [OMISSIS] aldus worden uitgelegd dat het vereiste van duidelijke specificatie van de procedure voor vervroegde aflossing inhoudt dat de kredietgever verplicht is de handelwijze zodanig te beschrijven dat de consument tijdens de uitvoering van de overeenkomst, zonder verdere informatie bij de kredietgever op te vragen (of verdere afspraken met de kredietgever te maken), punt voor punt kan nagaan wie, op welke manier en in welke volgorde handelingen in verband met de vervroegde aflossing dient uit te voeren, waarbij duidelijk is aangegeven welke gebeurtenis de laatste stap van deze procedure vormt?

3. Moet artikel 23 van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [OMISSIS] aldus worden uitgelegd dat het niet voldoen aan het vereiste van duidelijke en beknopte specificatie van de procedure voor vervroegde aflossing in de zin van artikel 10, lid 2, onder r), van die richtlijn altijd resulteert in de toepassing van de sanctie jegens de kredietgever, of kan de toepassing van de sanctie ook afhankelijk zijn van de mate waarin niet aan het vereiste is voldaan, en met name in die zin dat kan worden afgeweken van de toepassing van de sanctie wanneer de procedure voor vervroegde aflossing onvoldoende is gespecificeerd en dat in de omstandigheden van het geval geen negatief effect heeft op de rechten en verplichtingen van de consument?

II. de behandeling van de zaak op grond van artikel 177, lid 1, punt 3¹, van de Kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) te schorsen totdat de in punt I van de beslissing vermelde vragen zijn beantwoord.

MOTIVERING

Verwijzende rechter

- 1 Sąd Rejonowy w Białymstoku, II Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg Białystok, tweede civiele kamer) [OMISSIS]

[OMISSIS]

Partijen in het geding

- 2 Verzoeker: K.J.

[OMISSIS]

- 3 Verweerster: P. (...) spółka akcyjna.

[OMISSIS]

Standpunten van de partijen en voorwerp van het geding

- 4 In de dagvaarding van 10 juli 2024 heeft verzoeker gevorderd verweerster te veroordelen tot betaling aan hem van het bedrag van 43 505,96 PLN (Poolse zloty), vermeerderd met de wettelijke vertragingsrente vanaf 22 maart 2024 tot de datum van betaling. Voorts heeft verzoeker gevorderd dat verweerster wordt verwezen in de procedurekosten. Overeenkomstig de inhoud van de dagvaarding bestaat het gevorderde bedrag uit: de rente die door verzoeker (kredietnemer) aan verweerster is betaald ter uitvoering van de consumentenkredietovereenkomst tussen de partijen (41 388,75 PLN); het bedrag dat door verweerster als boeterente is ontvangen (7,62 PLN); de som van de bedragen die door verweerster als commissie voor de verstrekking van het krediet zijn ontvangen (1 065,14 PLN); de som van de bedragen die door verweerster als verzekeringspremies zijn ontvangen (1 044,45 PLN). Verzoeker heeft zijn vordering gebaseerd op het feit dat hij een verklaring had ingediend waarbij hij de sanctie van kosteloze kredietverstrekking had ingeroepen.
- 5 Verweerster heeft in het verweerschrift geconcludeerd tot verwerping van de vordering in haar geheel en tot veroordeling van verzoeker tot terugbetaling van de procedurekosten aan verweerster. Verweerster heeft onder andere aangevoerd dat: (A) de vordering van verzoeker verjaard is; (B) de verklaring waarbij beroep op de sanctie van kosteloze kredietverstrekking is gedaan, te laat is ingediend; (C) de rechtsvordering van verzoeker misbruik van subjectief recht

vormt en in strijd is met het evenredigheidsbeginsel; (D) verweerster in de consumentenkredietovereenkomst tussen de partijen geen verplichtingen van de kredietgever in de zin van de ustawa o kredytcie konsumentckim (wet op het consumentenkrediet; hierna ook: „wet op het consumentenkrediet”) heeft geschonden op grond waarvan verzoeker de sanctie van kosteloze kredietverstrekking zou kunnen invoeren.

- 6 In de voorbereidende brief van 2 oktober 2024 heeft verzoeker zijn vordering en eerdere stellingen gehandhaafd en op het verweer van verweerster gereageerd.
- 7 In de voorbereidende brief van 9 oktober 2024 heeft verweerster haar eerdere standpunt gehandhaafd, nadere verzoeken ingediend en argumenten aangedragen om de gegrondheid van de stellingen die verweerster in haar laatste brief naar voren had gebracht, te betwisten.
- 8 Ter terechtzitting op 11 oktober 2024 hebben de partijen hun eerdere standpunten gehandhaafd.

Voor de prejudiciële vragen relevante feiten betreffende het geding

- 9 Op 8 februari 2017 hebben P. (...) spółka akcyjna, gevestigd te Warschau (kredietgever) en K.J. (kredietnemer) de „Umowa pożyczki nr (...) z pakietem ubezpieczeniowym” [kredietovereenkomst nr. (...) met een verzekeringspakket; hierna: „overeenkomst” of „kredietovereenkomst”] gesloten.
- 10 Volgens de overeenkomst heeft de bank aan verzoeker een krediet van 133 411,29 PLN verstrekt dat zou worden gebruikt voor de consumptiebehoeften van de kredietnemer (76 490,22 PLN), de terugbetaling van de kredietverplichtingen uit een andere overeenkomst (30 034,39 PLN), de voldoening van de kosten van het krediet in de vorm van commissie voor de verstrekking van het krediet (1 065,14 PLN) en de betaling van de verzekeringspremie (25 821,54 PLN). Verzoeker heeft zich ertoe verbonden het krediet terug te betalen in 96 gelijke kapitaal- en rentetermijnen, met de uiterste betaaldatum van de termijnen op de 28^e dag van elke maand. Uit de overeenkomst blijkt dat op het kredietbedrag (133 411,29 PLN) een variabele rentevoet wordt toegepast die op de dag van de sluiting van de overeenkomst 8,99 % per jaar bedroeg. Het totale rentebedrag kwam neer op 54 730,67 PLN. Bovendien vermeldt de overeenkomst het totale te betalen bedrag van 188 141,96 PLN, bestaande uit het totale kredietbedrag (106 524,61 PLN) en de totale kosten van het krediet (81 617,35 PLN). Het jaarlijkse kostenpercentage bedraagt volgens de overeenkomst 16,78 %.
- 11 Artikel 8, lid 1, van de overeenkomst luidt: „De kredietnemer heeft het recht om het krediet vóór de conform artikel 7 bepaalde datum volledig of gedeeltelijk af te lossen. De aflossing vindt plaats conform de schriftelijke opdracht van de kredietnemer.”

Artikel 8, lid 2, van de overeenkomst luidt: „Vervroegde aflossing van een deel van het kredietbedrag resulteert in een verkorting van de looptijd van het krediet of in een verlaging van de kapitaal- en rentetermijnen met behoud van de bestaande looptijd van het krediet, dan wel in een verlaging van de kapitaal- en rentetermijnen met behoud van de bestaande looptijd van het krediet conform de opdracht van de kredietnemer.”

Artikel 8, lid 3, van de overeenkomst luidt: „Na verrekening van de tot de datum van deze vervroegde aflossing verschuldigde verplichtingen en rente wordt de in lid 2 bedoelde aflossing toegerekend aan het krediet”.

- 12 In de periode van 8 februari 2017 tot en met 7 februari 2024 heeft K.J., ter uitvoering van de kredietovereenkomst, aan verweerster de volgende bedragen betaald: 114 292,06 PLN als aflossing van de hoofdsom van het krediet (inclusief 1 065,14 PLN als commissie en 1 044,45 PLN als som van de verzekeringspremies), 41 388,75 PLN als rente en 7,62 PLN als boeterente.
- 13 In de op 14 maart 2024 aan de bank betekende brief van de advocaat van K.J., met als onderwerp „Klacht, tevens houdende een verzoek tot betaling en een verklaring in de zin van artikel 45, lid 1, van de wet op het consumentenkrediet” is verklaard dat K.J. zich op de sanctie van kosteloze kredietverstrekking beroept aangezien P. (...) spółka akcyjna, gevestigd te W., in de kredietovereenkomst van 8 februari 2017 de verplichting heeft geschonden om de kredietnemer van billijke, juiste en volledige informatie te voorzien, met name door:
  - a) in de kredietovereenkomst onbillijke en onjuiste informatie over het totale kredietbedrag op te nemen door het gebruik van het begrip „krediet” met betrekking tot het bedrag van 133 411,29 PLN naast het begrip „totale kredietbedrag” met betrekking tot het bedrag van 106 524,61 PLN, als gevolg waarvan de kredietnemer over het totale kredietbedrag is misleid, hetgeen in strijd is met artikel 30, lid 1, punt 4, van de wet van 12 mei 2011 op het consumentenkrediet, juncto artikel 5, punt 7, van die wet;
  - b) in de kredietovereenkomst onbillijke informatie over het jaarlijkse kostenpercentage op te nemen en de kredietnemer over de verhouding tussen de totale kosten van het krediet en het totale kredietbedrag te misleiden door de rente ook over de meegefinancierde kosten van het krediet te berekenen, alsmede door op een onbillijke wijze aan te geven hoe het jaarlijkse kostenpercentage en het totale te betalen bedrag zijn berekend, hetgeen in strijd is met artikel 30, lid 1, punt 7, van de wet van 12 mei 2011 op het consumentenkrediet;
  - c) in de kredietovereenkomst onbillijke informatie over de rente op te nemen (aangezien de rentevoet niet op een duidelijke en ondubbelzinnige wijze is vermeld en er niet is voldaan aan de informatieverplichting over de risico's van een variabele rentevoet, met name met betrekking tot de invloed van een stijging van de referentierentevoet op de hoogte van de termijnen van het krediet), hetgeen

in strijd is met artikel 30, lid 1, punt 6, van de wet van 12 mei 2011 op het consumentenkrediet;

d) in de overeenkomst geen informatie op te nemen over het recht van de kredietnemer om gedurende de looptijd van de overeenkomst, op eigen verzoek en kosteloos, een aflossingsschema te ontvangen, hetgeen in strijd is met artikel 30, lid 1, punt 8, van de wet van 12 mei 2011 op het consumentenkrediet, juncto artikel 37, lid 1, van die wet;

e) in de kredietovereenkomst onbillijke informatie over volledige of gedeeltelijke aflossing van het krediet op te nemen doordat in de overeenkomst niet is vermeld dat de totale kosten van het krediet worden verminderd met de kosten die betrekking hebben op de periode waarmee de looptijd van de overeenkomst wordt verkort, zelfs indien de consument deze kosten vóór de betreffende aflossing heeft betaald, als gevolg waarvan niet is voldaan aan de informatieverplichting jegens de kredietnemer over zijn recht om een deel van de betaalde kosten van het krediet – inclusief de commissie en verzekeringskosten – terug te ontvangen alsmede over de wijze van verrekening van deze kosten in geval van een vervroegde aflossing, hetgeen in strijd is met artikel 30, lid 1, punt 16, van de wet van 12 mei 2011 op het consumentenkrediet, juncto artikel 49, lid 1, van die wet.

Toepasselijke bepalingen van Unierecht

- 14 Artikel 169, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie [OMISSIS]: Om de belangen van de consumenten te bevorderen en een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen, draagt de Unie bij tot de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consumenten alsmede tot de bevordering van hun recht op voorlichting en vorming, en hun recht van vereniging om hun belangen te behartigen.
- 15 Artikel 38 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie [OMISSIS]: In het beleid van de Unie wordt zorg gedragen voor een hoog niveau van consumentenbescherming.
- 16 Artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad ([OMISSIS], hierna: „richtlijn 2008/48”):

In de kredietovereenkomst worden op duidelijke en beknopte wijze vermeld: het recht tot vervroegde aflossing, de procedure voor vervroegde aflossing alsmede, in voorkomend geval, informatie over het recht van de kredietgever op een vergoeding en de wijze waarop deze vergoeding wordt vastgesteld.

- 17 Artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48:

De consument heeft het recht om zich te allen tijde volledig of gedeeltelijk van zijn verplichtingen op grond van een kredietovereenkomst te kwijten. In dat geval heeft hij recht op een verlaging van de totale kredietkosten, bestaande uit de interesten en de kosten gedurende de resterende duur van de overeenkomst.

18 Artikel 23 van richtlijn 2008/48:

De lidstaten stellen de regels vast inzake de sancties die gelden voor inbreuken op de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen, en nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden toegepast. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

Toepasselijke bepalingen van nationaal recht

19 Artikel 30, lid 1, van de ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (geconsolideerde tekst, Dz. U. van 2024, volgnr. 1497):

Onverminderd de artikelen 31-33 wordt in een consumentenkredietovereenkomst de volgende informatie vermeld:

- 1) de voor- en achternaam en het adres van de consument alsmede de voor- en achternaam (handelsnaam), het (vestigings)adres en het adres voor elektronische correspondentie, zoals opgenomen in de database van elektronische adressen, van de kredietgever en kredietbemiddelaar;
- 2) het soort krediet;
- 3) de looptijd van de overeenkomst;
- 4) het totale kredietbedrag;
- 5) de data en wijze van opnemng van het krediet;
- 6) de debetrentevoet, de voorwaarden die de toepassing van deze rentevoet regelen, en de perioden, voorwaarden en procedures met betrekking tot de wijziging van de rentevoet onder vermelding van de index of referentierentevoet, voor zover van toepassing op de aanvankelijke debetrentevoet; indien de consumentenkredietovereenkomst in verschillende rentevoeten voorziet, wordt deze informatie vermeld met betrekking tot alle rentevoeten die gedurende een bepaalde periode van de overeenkomst worden toegepast;
- 7) het jaarlijkse kostenpercentage en het totale door de consument te betalen bedrag vastgesteld op de datum van de sluiting van de consumentenkredietovereenkomst, onder vermelding van alle bij de berekening ervan gebruikte hypothesen;

- 8) de voorwaarden en termijnen voor de aflossing van het krediet, met name de volgorde waarin de termijnen van het consumentenkrediet aan de aan de kredietgever verschuldigde bedragen worden toegerekend, inclusief de informatie over het recht in de zin van artikel 37, lid 1; indien in het kader van het krediet op verschillende aan de kredietgever verschuldigde bedragen verschillende rentevoeten worden toegepast, dient ook te worden vermeld in welke volgorde de termijnen van het consumentenkrediet aan de verschillende openstaande saldi tegen verschillende rentevoeten worden toegerekend;
- 9) een overzicht van de termijnen en voorwaarden voor de betaling van de rente en alle andere kosten van het krediet indien de kredietgever of kredietbemiddelaar een aflossingsvrije periode toekent;
- 10) informatie over de overige kosten die de consument in verband met de consumentenkredietovereenkomst moet betalen, met name over vergoedingen, met inbegrip van de vergoedingen voor het aanhouden van een of meer rekeningen voor de boeking van zowel betalingen als kredietopnemingen, tezamen met de vergoedingen voor het gebruik van betaalmiddelen voor zowel betalingen als kredietopnemingen, commissies, marges, alsook de kosten van aanvullende diensten, met name verzekeringen, indien deze kosten de kredietgever bekend zijn, en de voorwaarden waaronder deze kosten kunnen worden gewijzigd;
- 10a) het nummer van de betaalrekening voor de aflossing van het krediet, indien in de overeenkomst is bepaald dat de consument de termijnbetalingen zelf verricht;
- 11) de jaarlijkse debetrentevoet voor achterstallige betalingen en de voorwaarden voor de wijziging ervan, alsmede eventuele andere vergoedingen vanwege de niet-tijdige aflossing van het krediet;
- 12) de gevolgen van het ontbreken van betalingen;
- 13) informatie over de verplichting tot betaling van eventuele notariskosten;
- 14) de wijze waarop de aflossing van het krediet wordt gewaarborgd en verzekerd, indien de overeenkomst daarin voorziet;
- 15) de termijn voor alsmede de wijze en gevolgen van de herroeping van de overeenkomst door de consument, de verplichting van de consument om het door de kredietgever beschikbaar gestelde krediet en de rente overeenkomstig hoofdstuk 5 terug te betalen, en het bedrag van de verschuldigde rente per dag;
- 16) het recht van de consument om het krediet vervroegd af te lossen en de procedure voor vervroegde aflossing van het krediet;
- 17) informatie over het recht van de kredietgever om commissie voor de vervroegde aflossing van het krediet te ontvangen en over de wijze van berekening ervan, indien een dergelijk recht in de overeenkomst is opgenomen;

- 18) informatie over het recht in de zin van artikel 59, lid 1;
  - 19) de voorwaarden voor beëindiging van de overeenkomst;
  - 20) informatie over de mogelijkheid tot buitengerechtelijke geschillenbeslechting en de voorwaarden voor toegang tot deze procedure, indien een dergelijk recht aan de consument toekomt;
  - 21) de naam van de toezichthoudende autoriteit op het gebied van consumentenbescherming.
- 20 Artikel 45, lid 1, van de wet op het consumentenkrediet:

Ingeval de kredietgever artikel 29, lid 1, artikel 30, lid 1, punten 1-8, 10, 11 en 14-17, artikelen 31-33, artikel 33a of artikelen 36a-36c schendt, lost de consument – na schriftelijke kennisgeving aan de kredietgever – het krediet zonder rente en andere aan de kredietgever verschuldigde kosten van het krediet binnen de in de overeenkomst vermelde termijn en op de daarin vermelde wijze af.

- 21 Artikel 48, lid 1, van de wet op het consumentenkrediet:

De consument heeft het recht om het krediet op elk moment vóór de in de overeenkomst bepaalde datum volledig of gedeeltelijk af te lossen.

- 22 Artikel 48, lid 2, van de wet op het consumentenkrediet:

De kredietgever mag de vervroegde aflossing van het krediet niet afhankelijk stellen van de voorwaarde dat de consument hem hiervan in kennis heeft gesteld.

Redenen voor het formuleren van de eerste vraag

- 23 Het in de procedure gevorderde bedrag is de som van de rente en kosten die door de consument naar aanleiding van de sluiting van de consumentenkredietovereenkomst zijn betaald.
- 24 Verzoeker stelt dat er bij de sluiting van de kredietovereenkomst inbreuk is gemaakt op de wettelijke verplichting die inhoudt dat in de overeenkomst de bij artikel 30, lid 1, punten 4, 6, 8 en 16, van de wet op het consumentenkrediet vereiste informatie had moeten worden opgenomen. Volgens verzoeker vormt de inbreuk op deze verplichting door de bank een grond voor de toepassing van de sanctie in de zin van artikel 45 van de wet op het consumentenkrediet.
- 25 Met artikel 45 van de wet op het consumentenkrediet is artikel 23 van richtlijn 2008/48 in nationaal recht omgezet.
- 26 De verwijzende rechter vraagt zich af of de rechterlijke toetsing van een in het geding zijnde overeenkomst met het oog op de toepassing van de sanctie van kosteloze kredietverstrekking beperkt moet blijven tot het onderzoek of er sprake

is van de door de consument in een specifieke gerechtelijke procedure aan de orde gestelde inbreuken op de wet op het consumentenkrediet.

- 27 Artikel 23 van richtlijn 2008/48 zou namelijk aldus kunnen worden uitgelegd dat de nationale rechter bij de behandeling van een zaak in het kader waarvan de consument een schriftelijke verklaring heeft ingediend waarbij hij de sanctie van kosteloze kredietverstrekking heeft ingeroepen, ambtshalve dient te onderzoeken of de kredietgever ook andere bepalingen van de wet op het consumentenkrediet heeft geschonden dan de bepalingen die de consument in zijn schriftelijke verklaring aan de orde heeft gesteld, en met name de bepalingen van artikel 29, lid 1, artikel 30, lid 1, punten 1-8, 10, 11 en 14-17, artikelen 31-33, artikel 33a en artikelen 36a-36c, waarvan de schending op grond van artikel 45, lid 1, van de wet op het consumentenkrediet het recht geeft om de sanctie van kosteloze kredietverstrekking toe te passen.
- 28 Anderzijds is ook een uitlegging mogelijk volgens welke consumentenbescherming niet wordt geschonden wanneer de rechter alleen de in de schriftelijke verklaring van de consument aan de orde gestelde inbreuken beoordeelt. Er kan namelijk worden overwogen dat het voor de kredietgever ingrijpend genoeg is wanneer de rechter uitsluitend de door de consument gestelde inbreuken beoordeelt, aangezien geïndividualiseerde bescherming – dat wil zeggen bescherming gericht op de door de kredietgever gepleegde inbreuken die door de consument zelf als ernstig worden ervaren – zou moeten volstaan. In een dergelijke situatie zou een te vergaande rechterlijke inmenging in de rechtsverhouding onverenigbaar kunnen zijn met de beoogde toepassing van evenredige sancties.
- 29 De voorgelegde kwestie is van belang voor het hele rechtsstelsel aangezien in veel van de bij de Poolse gerechtelijke instanties aanhangige zaken consumenten in hun verklaringen waarbij zij zich op de sanctie van kosteloze kredietverstrekking beroepen, specifieke – door hen zelf geselecteerde – inbreuken op de wet op het consumentenkrediet aan de orde stellen. In deze zaken is dus een situatie denkbaar waarin de door de consument benoemde inbreuken niet hebben plaatsgevonden, terwijl wel sprake is van andere inbreuken die de consument niet aan de orde heeft gesteld. Ook kan zich een situatie voordoen waarin de consument de inbreuken van de kredietgever correct heeft benoemd, maar de nationale rechter daarnaast ambtshalve andere inbreuken constateert die ook in de toepassing van de sanctie zouden kunnen resulteren.
- 30 Beide hierboven geschetste situaties zijn ook in de onderhavige zaak aannemelijk. Verzoeker heeft zich namelijk bijvoorbeeld niet beroepen op de inbreuk op de verplichting om de procedure van vervroegde aflossing (in de zin van handelwijze) te specificeren, terwijl een dergelijke inbreuk in de kredietovereenkomst van 8 februari 2017 mogelijk kan worden geconstateerd, zoals vermeld in het deel [van deze verwijzingsbeslissing] waarin de redenen voor het formuleren van de tweede vraag zijn uiteengezet.

- 31 Volgens de Sąd Rejonowy w Białymstoku moet worden gekozen voor de uitlegging die de nationale rechter verplicht een overeenkomst ambtshalve te onderzoeken op aanwezigheid van alle mogelijke inbreuken die in de toepassing van de sanctie van kosteloze kredietverstrekking kunnen resulteren, dit gelet op het feit dat richtlijn 2008/48 ook tot doel heeft de gemeenschappelijke markt te beschermen en ervoor te zorgen dat alle kredietgevers onder vergelijkbare voorwaarden op deze markt kunnen opereren. De in artikel 45, lid 1, van de wet op het consumentenkrediet opgesomde bepalingen van deze wet waarvan de schending het recht geeft om de sanctie van kosteloze kredietverstrekking toe te passen (dat wil zeggen artikel 29, lid 1, artikel 30, lid 1, punten 1-8, 10, 11 en 14-17, artikelen 31-33, artikel 33a en artikelen 36a-36c), voorzien namelijk in verplichtingen die zeer relevant zijn voor de doelstellingen van de richtlijn.
- 32 Bovendien vereist artikel 23 van richtlijn 2008/48 dat er doeltreffende en afschrikkende sancties worden toegepast.
- 33 De verplichting voor de rechter om ambtshalve op te treden wordt ook ondersteund door het feit dat uit geen enkele bepaling van richtlijn 2008/48 kan worden afgeleid dat de consument in zijn schriftelijke verklaring waarbij hij de sanctie van kosteloze kredietverstrekking inroept, dient te specificeren welke verplichtingen door de kredietgever zijn geschonden. Om zich op de sanctie van kosteloze kredietverstrekking te kunnen beroepen, hoeft de consument kennelijk alleen een schriftelijke verklaring binnen de in de nationale wetgeving vastgestelde termijn in te dienen, waarbij hij niet verplicht is te specificeren welke verplichtingen de kredietgever in de specifieke overeenkomst heeft geschonden. Aangezien de consument als leek mogelijk niet in staat is om alle juridische bepalingen van de kredietovereenkomst te begrijpen, kan van hem niet worden verwacht dat hij bij het indienen van een dergelijke schriftelijke verklaring alle nalatigheden van de kredietgever correct beoordeelt en uitputtend opsomt.
- 34 Het antwoord van het Hof op de eerste vraag zal niet alleen voor de onderhavige zaak van fundamenteel belang zijn. Voor de verwijzende rechter en andere Poolse gerechtelijke instanties is het aantal zaken naar aanleiding van verklaringen van consumenten waarbij zij zich op de sanctie van kosteloze kredietverstrekking beroepen, onlangs aanzienlijk toegenomen.

Redenen voor het formuleren van de tweede vraag

- 35 Bij de Sąd Rejonowy w Białymstoku zijn twijfels gerezen over de uitlegging van het begrip „procedure voor vervroegde aflossing”, dat in artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 is gebruikt en ook in de nationale wetgeving is opgenomen, te weten in artikel 30, lid 1, punt 16, van de wet op het consumentenkrediet
- 36 Voor zover de Sąd Rejonowy bekend, is dit begrip niet afdoende geanalyseerd in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie en in de nationale rechtspraak.

- 37 In de eerste plaats roept de reikwijdte van het begrip „procedure” twijfels op aangezien een consument die gebruikmaakt van zijn recht om een krediet vervroegd af te lossen, de bank niet vooraf in kennis hoeft te stellen van zijn voornemen om tot vervroegde aflossing over te gaan, en het voor de uitoefening van dit recht voldoende is wanneer hij aan de bank een bedrag betaalt dat hoger is dan het bedrag dat hij op dat moment conform het aflossingsschema dient te betalen.
- 38 Het lijkt dus onduidelijk of het begrip „procedure voor vervroegde aflossing” betrekking heeft op de handelwijze van de partijen of de manier waarop de verrekening tussen de partijen plaatsvindt wanneer de consument het krediet vervroegd aflost.
- 39 In casu lijkt verzoeker de laatstgenoemde betekenis van dit begrip te hanteren wanneer hij verweerster verwijt dat er in de kredietovereenkomst geen informatie is opgenomen over zijn recht om een deel van de betaalde kosten van het krediet, inclusief commissie en verzekeringskosten, terug te ontvangen alsmede over de wijze van verrekening van deze kosten in geval van een vervroegde aflossing.
- 40 In het dagelijks taalgebruik betekent „procedure” een reeks handelingen in een bepaalde situatie. Met andere woorden, het is een vastgestelde en punt voor punt omschreven handelwijze die bepaalt wie, op welke manier en in welke volgorde bepaalde handelingen dient uit te voeren.
- 41 Voorts suggereert de letterlijke formulering van artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 dat deze bepaling niet vereist dat de kredietgever de consument reeds in de kredietovereenkomst informeert over de financiële gevolgen van de uitoefening van het recht tot vervroegde aflossing. Indien de Uniewetgever een dergelijke verplichting had willen invoeren, zou hij dit uitdrukkelijk hebben aangegeven, zoals hij dat heeft gedaan in het tweede deel van de bepaling in kwestie, waarin hij heeft bepaald dat de kredietovereenkomst, naast informatie over het recht op een vergoeding, ook informatie moet vermelden over de wijze waarop deze vergoeding wordt vastgesteld.
- 42 Indien wordt aangenomen dat het begrip „procedure voor vervroegde aflossing” betrekking heeft op de handelwijze, rijst – met het oog op artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 – de vraag of dit begrip betrekking heeft op de handelwijze vóór of na de vervroegde aflossing.
- 43 Verder lijkt het terecht om zich af te vragen of het begrip „procedure voor vervroegde aflossing” betrekking heeft op de handelwijze van de kredietgever, de consument of beiden van hen.
- 44 In casu komt de kwestie van het recht tot vervroegde aflossing van het krediet alleen aan de orde in artikel 8, lid 1, van de kredietovereenkomst waarin het volgende is bepaald: „De kredietnemer heeft het recht om het krediet vóór de conform artikel 7 bepaalde datum volledig of gedeeltelijk af te lossen. De aflossing vindt plaats conform de schriftelijke opdracht van de kredietnemer.” Het

volgende deel van deze bepaling, te weten leden 2 en 3 van artikel 8, heeft betrekking op de juridische en financiële gevolgen die kunnen ontstaan wanneer het recht tot vervroegde aflossing wordt uitgeoefend.

- 45 In de kredietovereenkomst in casu is de procedure voor vervroegde aflossing onvoldoende gespecificeerd, dat wil zeggen dat er niet is aangegeven wie, op welke manier en in welke volgorde bepaalde handelingen in verband met de vervroegde aflossing dient uit te voeren. Als onderdeel van de procedure kan eventueel de informatie worden beschouwd dat het krediet vóór de conform artikel 7 bepaalde datum (datum van de laatste termijnbetaling) kan worden afgelost. Evenzo kan de zin dat de aflossing conform de schriftelijke opdracht van de kredietnemer plaatsvindt, als onderdeel van de procedure worden beschouwd.
- 46 Indien een bepaling vereist dat de consument niet alleen wordt geïnformeerd over het recht tot vervroegde aflossing maar ook over de procedure voor vervroegde aflossing, is de kredietgever volgens de verwijzende rechter in overtreding als de consument alleen wordt geïnformeerd over de mogelijkheid tot en de termijn voor vervroegde aflossing, en niet over de volledige inhoud van de procedure onder vermelding van de volgorde en wijze van uitvoering van de voor de vervroegde aflossing toepasselijke handelingen. Anders zou het niet nodig zijn geweest om in artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 twee verschillende begrippen – „recht tot vervroegde aflossing” en „procedure voor vervroegde aflossing” – te gebruiken en zou een van deze begrippen volstaan.
- 47 Volgens vaste rechtspraak van het Hof moet wat de uitlegging van bepalingen van het Unierecht betreft bovendien niet alleen rekening worden gehouden met de bewoordingen ervan, maar ook met de context en de doelstellingen van de regeling waarvan zij deel uitmaken (arrest van 25 juni 2020, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, C-380/19, EU:C:2020:498, punt 25 en aldaar aangehaalde rechtspraak).
- 48 Wat de context van artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 betreft, zij erop gewezen dat in de inleidende zin van artikel 10, lid 2, van die richtlijn is bepaald dat de in die bepaling bedoelde informatie op duidelijke en beknopte wijze moet worden vermeld. Hieruit volgt dat de in de kredietovereenkomst opgenomen informatie over vervroegde aflossing zodanig duidelijk en volledig moet zijn dat de consument niet wordt beperkt in de uitoefening van zijn recht tot vervroegde aflossing.
- 49 Met betrekking tot de doelstelling van artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 dient te worden opgemerkt dat met deze bepaling wordt beoogd een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen door consumenten de mogelijkheid te bieden hun verplichtingen vóór het verstrijken van de in de kredietovereenkomst bepaalde termijn na te komen.
- 50 Volgens de verwijzende rechter moet worden geoordeeld dat het recht tot vervroegde aflossing niet doeltreffend wordt beschermd wanneer de consument

alleen wordt geïnformeerd over het feit dat een dergelijk recht hem toekomt. Hetzelfde geldt wanneer de procedure voor vervroegde aflossing onvoldoende is gespecificeerd.

- 51 Volgens de verwijzende rechter is het recht tot vervroegde aflossing alleen gewaarborgd als de procedure voor vervroegde aflossing uitvoerig in de overeenkomst is beschreven. Alleen wanneer de consument over een volledige beschrijving van de correcte procedure beschikt, kan namelijk worden geconcludeerd dat hij over de nodige kennis beschikte om het recht in kwestie uit te oefenen.
- 52 Er zij ook op gewezen dat het ontbreken van voldoende informatie over de procedure voor vervroegde aflossing ertoe kan leiden dat er aanzienlijk minder vaak tot vervroegde aflossing van kredieten wordt overgegaan. De noodzaak om aanvullende informatie bij de [kredietgever]* op te vragen of nieuwe afspraken te maken over de procedure die tot vervroegde aflossing leidt, kan consumenten ervan weerhouden van hun recht gebruik te maken.
- 53 Om als duidelijk en volledig te worden beschouwd, zou in de beschrijving van de procedure voor vervroegde aflossing ook uitdrukkelijk gespecificeerd moeten worden welke gebeurtenis de laatste stap in deze procedure vormt. Alleen dan kan de consument weten hoe hij de hele procedure correct moet doorlopen en er zeker van zijn dat alle nodige handelingen zijn verricht. Dankzij een dergelijke duidelijke beschrijving van de procedure zou het voor consumenten makkelijker zijn om een beslissing te nemen over het al dan niet vervroegd aflossen van een krediet. Alleen wanneer de consument over een volledige beschrijving van de procedure beschikt waarin het laatste actiepunt duidelijk is aangegeven, kan worden gezegd dat de onzekerheid over de volgorde van de te nemen stappen is weggenomen.
- 54 Bovendien moet uit louter praktisch oogpunt worden opgemerkt dat een beschrijving van de handelwijze waarin niet wordt gespecificeerd wat de laatste gebeurtenis is, niet als een volledige beschrijving van de procedure kan worden beschouwd, aangezien niet kan worden geconstateerd op welk moment de procedure precies is afgerond.
- 55 Naar het oordeel van de verwijzende rechter is aan het vereiste van duidelijke en volledige specificatie van de procedure voor vervroegde aflossing in een consumentenkredietovereenkomst voldaan wanneer ten minste wordt vermeld:
- of de consument de kredietgever vooraf in kennis moet stellen van zijn voornemen om het krediet vóór de in de overeenkomst bepaalde datum af te lossen;

* NvdV: In de Poolse tekst is, vermoedelijk per abuis, het woord „kredietnemer” gebruikt.

- welke handeling(en) de consument moet ondernemen om zijn recht tot vervroegde aflossing uit te oefenen (meestal houdt dit in dat hij aan de kredietgever een geldbedrag betaalt dat hoger is dan het in het aflossingsschema bepaalde bedrag);
  - welke gebeurtenis de laatste stap in de procedure voor vervroegde aflossing vormt.
- 56 De laatste stap in de procedure zou kunnen zijn dat de kredietgever de consument informeert dat hij de vervroegde aflossing heeft geregistreerd. In dat geval zou het ook logisch zijn om in de procedure aan te geven in welke vorm en binnen welke termijn deze informatie moet worden medegedeeld.
- 57 Bovendien zou het raadzaam kunnen zijn om in de procedure te specificeren of de mededeling waarin de registratie van de vervroegde aflossing wordt bevestigd, ook een vermelding moet bevatten welke juridische en financiële gevolgen de vervroegde aflossing – volgens de kredietgever – voor de specifieke overeenkomst heeft gehad.
- 58 De Sąd Rejonowy w Białymstoku acht het onaanvaardbaar dat de omstandigheid dat de consument geldmiddelen heeft overgemaakt, zowel de eerste als de laatste stap van de procedure voor vervroegde aflossing vormt. Een hoog niveau van consumentenbescherming vereist namelijk dat het recht van de consument om over de procedure voor vervroegde aflossing te worden geïnformeerd, een gedetailleerde en volledige beschrijving inhoudt van de elementen waaruit de procedure voor vervroegde aflossing bestaat, met inbegrip van de elementen die op het eerste gezicht irrelevant zijn, zoals de mogelijkheid tot aflossing te allen tijde, onvoorwaardelijk, zonder voorafgaande kennisgeving aan de kredietgever en voor eender welk bedrag, alsmede de informatie welke gebeurtenis de procedure afsluit, bijvoorbeeld door het vermelden dat de laatste stap erin bestaat dat de kredietgever een bevestiging stuurt. Dit laatste element is weliswaar informatief en heeft geen invloed op de doeltreffendheid van de uitoefening van het recht tot vervroegde aflossing, maar garandeert dat het recht van de consument om over de volledige procedure te worden geïnformeerd, wordt gewaarborgd.

Redenen voor het formuleren van de derde vraag

- 59 De kredietovereenkomst in casu vermeldt niet de volledige procedure voor vervroegde aflossing in de hierboven uiteengezette betekenis. Het is echter mogelijk dat zelfs indien de verwijzende rechter uiteindelijk oordeelt dat er sprake was van een inbreuk op de verplichting tot specificatie van de procedure voor vervroegde aflossing, deze inbreuk voor verzoeker niet van wezenlijk belang was.
- 60 De Sąd Rejonowy w Białymstoku vraagt zich dus af of artikel 23 van richtlijn 2008/48 aldus moeten worden uitgelegd dat zelfs een gedeeltelijke inbreuk op de in artikel 10, lid 2, onder r), van richtlijn 2008/48 bedoelde verplichting, dat wil zeggen het onvoldoende specificeren van de procedure voor vervroegde aflossing

van het krediet, erin resulteert dat de in de nationale wetgeving neergelegde sanctie van kosteloze kredietverstrekking (het recht van de consument om enkel de hoofdsom terug te betalen, zonder rente of andere kosten) moet worden toegepast.

- 61 Het is dus de vraag of een uitlegging waarbij de kredietgever de opbrengsten uit hoofde van de kredietovereenkomst automatisch verliest in alle gevallen waarin hij de procedure voor vervroegde aflossing onvoldoende specificeert, met het oog op evenredigheid geoorloofd is.

[OMISSIS] [herhaling van de prejudiciële vragen]